

בעניין: ח' ג' ואח'

כולם ע"י ב"כ עוה"ד נדיה דקה ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד סיגל אבנון
מפרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

תגובה מטעם העותרים

בהמשך להחלטת כב' השופט מ' מזוז מיום 1.12.2020, מתכבדים העותרים להגיש הודעה כדלקמן:

1. במרכזה של העתירה עומדת בקשת העותרים כי המשיבים 1-4 ירשמו ו/או יחזיקו בידיהם **מידע עדכני בדבר מקום החזקתו של העותר**, אשר נעצר בכניסה לבית ספרו בשעות הבוקר המוקדמות של יום 29.11.2020, במחנה הפליטים אלערוב שבנפת חברון.
2. כמו כן, בין הסעדים שהתבקשו במסגרת העתירה, ביקשו העותרים כי המשיב 2 יחזיק בידיו מידע עדכני אודות מקום ההחזקה של כל כלוא תושב השטחים, וביתר שאת כשמדובר בכלוא קטין, באם מוחזק על ידי מי מרשויות המדינה. כן ביקשו העותרים שהמשיבים 3-4 ירשמו כדין ובזמן אמת את מקום מעצרו של כל עצור המוחזק באחריותם, וביתר הקפדה כשמדובר בעצור קטין.
3. כאמור בכתב העתירה, ביום 29.11.2020, בשעות הבוקר המוקדמות, נעצר העותר כשעשה את דרכו לבית הספר, וזאת מבלי שנמסר להוריו מראש על הכוונה לעוצרו, מבלי שנמסר להם לאן עתיד בנם להילקח, והיכן יוחזק בהמשך. עוד הודגש בעתירה כי מדובר בקטין שמלאו לו 15 שנים יום אחרי מעצרו.
4. השעות נקפו ובני המשפחה לא שמעו דבר אודות העותר. בו ביום, ה-29.11.2020, פנתה המשפחה למוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**) בבקשה כי יסייע באיתורו של העותר.

5. עוד באותו יום פנה המוקד למשל"ט הכליאה של המשיב 1 (להלן: **משל"ט כליאה**) בעניין העותר. בחלוף למעלה מ-24 שעות ממועד המעצר, מסר משל"ט כליאה כי לאחר שנעשו חיפושים מול כל הגורמים, נותרה פניית המוקד בטיפול.
6. כמתואר בעתירה, נציגת המוקד עשתה כל שביכולתה על מנת לייתר פנייה לערכאות וכדי לקבל תשובה שיש בה כדי להרגיע את חרדותיהם של הורי העותר. לאף אחד מהמשיבים לא הייתה תשובה שתניח את הדעת.
7. משכך, הוגשה העתירה בשעות הצהריים של יום 30.11.2020, כ-30 שעות משעת מעצרו של העותר, וזאת לאחר שכל הניסיונות לאתר את מקום החזקתו העלו חרס.
8. בשעות הערב המאוחרות של יום 30.11.2020 הורי העותר קיבלו שיחת טלפון ממשטרת בית"ר עילית והתבקשו להגיע לאסוף את בנם. ממשפחת העותר נמסר כי העותר שוחרר סביב השעה 23:30.
9. רק בשעות הבוקר של יום 1.12.2020 התקבלה הודעה טלפונית מב"כ המשיבים ובה הודיעה כי העותר שוחרר. כבר במעמד השיחה הוסבר לב"כ כי העותרים מבקשים להבין מדוע העותר, ילד בן 15, נעלם למשך קרוב לשתי יממות. בשעות הצהריים ביום 1.12.2020 הוגשה תגובה מקדמית לעתירה מטעם המשיבים, ובה חזרו על הנאמר בהודעה הטלפונית. בתגובתם, לא טרחו המשיבים למסור כל הסבר על היעלמותו של קטין בן 15 במשך קרוב לשתי יממות, מבלי שמי מיהם היה מסוגל לספק תשובות אודות מקום החזקתו.
10. מבדיקה ראשונית שנעשתה מול משפחת העותר, עלה כי העותר הובא לחקירה במשטרה ואף לאחר מכן הספיק להגיע לכלא מגידו ושוב לחזור למשטרת בית"ר עילית. כמו כן, הודיעו המשיבים במסגרת התגובה כי העותר נעצר על ידי חיילי הצבא. מכאן עולה כי, ככל הנראה, העותר עבר בין הידיים של הצבא, המשטרה ושירות בתי הסוהר, ולאף אחד מהגורמים לא היה מידע אודות מקום החזקתו.
11. כאמור בעתירה, רק לאחרונה, ובמקרה דומה, בית המשפט הנכבד חזר והדגיש את הצורך במתן תשובות מיידיות ומהירות ככל שמדובר בקטינים. זאת, לאחר שהמוקד נאלץ להגיש עתירה דחופה במקרה בו קטין נעצר ו"נעלם" למשך קרוב לשתי יממות ממועד מעצרו (בג"ץ 7206/20 **ג'ואברה נ' המפקד הצבאי** (פורסם באר"ש 27.10.2020) (להלן: **עניין ג'ואברה**)). באותו עניין, לאחר שנמסר מקום החזקתו של הקטין הגישו המשיבים תגובה והסבירו במסגרתה את מקור המחדל, תוך שמסרו את המקומות שבהם הוחזק העותר במקרה דשם.
12. הנה כי כן, אנו עדים לתופעה מטרידה, במסגרתה הכללים בדבר מתן מידע מהיר ועדכני אודות מקום כליאתם של עצורים בכלל, ושל קטינים בפרט, מתרופפים. על אף הערותיו הברורות של בית המשפט הנכבד לפני חודש ימים, ועל אף החובה המוטלת על המשיבים להחזיק מידע אודות מקום מעצרו של כל אדם בזמן אמת, במסגרת התגובה במקרה דנן, המשיבים לא ראו כל צורך לתת הסבר על היעלמותו של קטין בן 15 שהוחזק תחת אחריותם,

וזאת כאמור רק אחרי כחודש שבית המשפט נתן את דעתו לכך, ואף פסק לחובת המשיבים הוצאות בסך 7,500 ₪.

13. בשל חומרם של מקרים אלה, ובשל החומרה שבהישנותם של מקרים שבהם קטינים נעלמים בנסיבות מדאיגות ביותר, מתבקש בית המשפט להורות למשיבים לפרט את המחדלים שהובילו להיעלמותו של העותר, וכן להורות למשיבים לפרט מה בדעתם לעשות בכדי לתקן אותם. קבלת מידע זה עשוי לסייע במקרים עתידיים לייתר פניות לערכאות במסגרת בדיקות יזומות לגורמים שעשויים להחזיק במידע הרלוונטי, בדומה לנעשה במקרה דנן, כפי שתואר ארוכות בעתירה.

14. העתירה הוגשה כעתירה לצו הביאס קורפוס, במתכונת דחופה לשם איתורו של העותר, אך השתלשלות העניינים, לפיה עצור בן 15 נעלם לאחר מעצרו, כשהוריו, המוגבלים ביכולותיהם לאתרו ולספק לו את התמיכה המקובלת, מעצם היותם תושבי השטחים הכבושים, נותרו בדאגה במשך כשתי יממות, **הינו אירוע קשה המעיד לכל הפחות על ליקוי מערכתי נקודתי, שכבר חזר ועשוי עוד לחזור על עצמו באם לא יתוקן.**

15. הסירוב לדון בשאלות העקרוניות העולות במסגרת העתירה, בנימוק שהמערכת העובדתית הפרטנית שהביאה להגשת העתירה אינה רלוונטית עוד במקרה של העותר, עשויה להוביל לכך שהנושא לא יבוא על פתרונו. מטבע הדברים עתירות מסוג זה הינן דחופות, ובאות על פתרון תוך זמן קצר, אולם יחד עם זאת הן מעלות שאלות הטעונות ליבון, כמו במקרה דנן.

16. לא למותר להזכיר, כי הפניות היזומות של המוקד לגופים השונים, הינן פניות יזומות ומעבר לנדרש, שכן מידע על תנועותיו של העותר היה צריך להיות בידי המשיב 2 בזמן אמת. אם כן תמוה בעיני העותרים, מדוע החזקתו של העותר על ידי כל אחד מהמשיבים לא הייתה ידועה להם.

17. המשיבים סבורים שמדובר במקרה חריג, אך מקרה זה מחזיר אותנו לאותו מקרה שעלה במסגרת בג"ץ 8435/12 אבו סל נ' המפקד הצבאי (פורסם באר"ש, 22.8.2013). באותו עניין דובר בקטין שנעלמו עקבותיו לאחר מעצרו. באותו עניין הקטין נדרש לטיפול רפואי בבית חולים. לאחר היעלמותו במשך למעלה מ-24 שעות, התגלה שהקטין הוחזק עם רגל שבורה במטבח של בסיס צבאי מבלי שמי מהמשיבים החזיק במידע אודות מקום החזקתו.

18. בעקבות אותו מקרה, ועל מנת לצמצם הישנותן של תקלות דומות, גובשו הנחיות לעבודת המשל"ט בשני היבטים: פנייה יזומה של המשל"ט לחטיבות המרחביות על מנת לברר אם העצור נעצר על ידי מי מהחטיבות וטרם הועבר לגופים הרלוונטיים; בדיקה מול גורמי המשטרה הצבאית במטרה לברר אם העצור פונה לבית חולים. באותו עניין סברו המשיבים כי מדובר בתקלה נקודתית, וכי השכלולים האמורים יביאו לצמצום מקרים מסוג זה. נשאלת השאלה, האם פניות אלו, לחטיבות המרחביות ולמשטרה הצבאית, בוצעו במקרה דנן, ואם כן – מדוע לא החזיקו המשיבים במידע אודות מקום החזקתו של העותר בזמן אמת?

19. דרכי פעולה אלה נקבעו על רקע ההנחה, כי ההלכה הפסוקה הכירה בחובת הדיווח על מקום החזקתו של עצור ללא שיהוי (ראו בג"ץ 6757/95 **חירבאווי נ' המפקד הצבאי**) וכי הלכה זו עודנה בתוקף. כבר בשנות ה-90 נקבע כי על המשיב 2 להתעדכן אחת ליממה במידע מכלל הגורמים (יתר המשיבים) בדבר מעצרו ומקום החזקתו של כל עצור.

20. אילו המשיבים פעלו לפי ההנחיות אשר גובשו במסגרת ההליכים שנוכרו לעיל, או לחלופין לפי חובת הרישום של עצור כפי שהוצגה בעתירה, מקרה זה לא היה מגיע אל פתחו של בית המשפט הנכבד, והיה ניתן לחסוך מכל הצדדים בזמן ובמשאבים ומהורי העותר, חרדות ודאגות מיותרות, בדרך לקבלת מידע אודות העותר.

21. אף אם בית המשפט כבר קבע בעבר שאין חובה על המשיבים למסור מידע אודות תנועותיו של העצור, במתכונת הדחופה, נראה שכשעסקינן בקטין, ובהינתן עובדת הישנותם של מקרים אלה תוך תקופת זמן קצרה, נדרש הסבר המניח את הדעת אודות סיבת היעלמותו של הקטין.

22. כשהמערכת הממסדית נוטלת את חירותו של אדם, וקטין במיוחד, ובעקבות כך נעלמים עקבותיו, יש צורך לרדת לחקר הכשל שהוביל להיעלמותו. זהו צורך בסיסי לשם הבטחת זכויותיו של עצור להליך הוגן ולצורך הבטחת מניעת הישנותם של מקרים מסוג זה.

23. דברים אלה נאמרים ביתר שאת כשעסקינן בעצור קטין, שנעצר מהכניסה לבית הספר כשעשה את דרכו אליו, ומאז הוריו לא ידעו מה עלה בגורלו. אף את יום הולדתו ה-15 עבר כשהוא בחזקת גורמי הביטחון של ישראל, אותם גורמים שלא ידעו למסור את מקום החזקתו, אף בפניות יזומות אליהם. ודוק, בית משפט נכבד זה כבר עמד על הצורך במתן תשובות מיידיות ככל שניתן כשמדובר בעצורים קטינים (ראה בג"ץ 1107/16 **אלדבס נ' המפקד הצבאי**, (פורסם באר"ש 11.20.2016). ועוד, כפי שפירטנו היטב בגוף העתירה, בבחינת המסגרת הנורמטיבית החלה על מקרים כגון דא.

24. לסיכום, במקרה דנן, עקבותיו של העותר "נעלמו" מייד לאחר שנעצר, ולמשפחה לא נמסר דבר על מקום הימצאו. נזכיר כי המשיבים כלל לא הבהירו בתגובתם הנ"ל, מה הסיבה למחדל המתואר, כך שלשיטתם מעצרו של קטין והפגם שבהעלמתו במשך כיומיים "נרפא" בעצם שחרורו, מבלי כל צורך להסביר מה גרם לכך.

25. נוכח האמור מתבקש בית המשפט הנכבד, להוציא צו על תנאי ולהורות למשיב למסור את הסיבה שהובילה לכשל נקודתי במקרה דנן, וכן להורות למשיב כמפורט בסעדים ב-ג בראש העתירה.

ירושלים, 2 בדצמבר 2020

נדיה דקה, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 112027)